

دوره هفتم - سال سوم

شماره ترتیب چاپ: ۱۳۹۸

شماره چاپ سابقه: —

تاریخ چاپ: —

شماره دفتر ثبت: ۵۶۵

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه
اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
برای اعطای وام از حساب ذخیره ارزی به منظور
راه اندازی (۱۱) واحد پتروشیمی غرب کشور»

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱
۱. پیشینه موضوع.....	۱
۲. مشخصات طرح.....	۲
۳. وضعیت طرح.....	۵
۴. توضیحات.....	۸
نتیجه گیری و پیشنهاد.....	۱۴

کد موضوعی: ۱۹۰

شماره مسلسل: ۷۹۳۹

شهریور ماه ۱۳۸۵

دفاتر: مطالعات برنامه و بودجه

مطالعات زیربنایی

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی،
اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران برای اعطای وام از حساب
ذخیره ارزی به منظور راه اندازی (۱۱) واحد پتروشیمی غرب کشور»

مقدمه

در مقدمه طرح هدف از ارائه آن، رفع محرومیت استان‌های غرب و جنوب کشور و برقراری توازن بین استان‌ها و حل بخشی از مشکلات بیکاری و جلوگیری از مهاجرت مردم به شهرهای بزرگ به خصوص تهران عنوان شده است. براساس ماده واحده این طرح به دولت اجازه داده می‌شود مبلغ چهار میلیارد دلار از محل صندوق ذخیره ارزی برداشت کرده و به منظور اجرای مجتمع‌های پتروشیمی مسیر خط لوله اتیلن غرب کشور مصوب مجلس شورای اسلامی به صورت وام اختصاص دهد.

۱. پیشینه موضوع

با هدف توسعه مناطق کمتر توسعه یافته غرب کشور و با استناد به مصوبه شماره ۳۷۲۹۷/ت/۲۷۴۵۷ هـ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۱ و مصوبه شماره ۳۰۴۴۳/ت/۴ مورخ ۱۳۸۴/۷/۳ هیأت دولت، وزارت نفت مکلف به احداث خط لوله سراسری اتیلن غرب

گردید. همچنین شرکت صنایع ملی پتروشیمی به موازات احداث این خط لوله موظف شد واحدهای الفینی تأسیس کند که خوراک خود را از این خط لوله تأمین نماید. این واحدها در مسیر این خط لوله قرار داشته و هدف اصلی این طرح محرومیت‌زدایی و اشتغالزایی بوده است. در ابتدا ۵ واحد در مسیر این خط لوله قرار داشت و در نهایت به ۱۱ واحد افزایش یافت که از این ۱۱ واحد یک واحد توسط بخش خصوصی اجرا خواهد شد.

۲. مشخصات طرح

۲-۱. احداث خط لوله اتیلن غرب

براساس مصوبه شماره ۳۷۲۹۷/ت/۲۷۴۵۷ هـ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۱ هیأت دولت، شرکت صنایع ملی پتروشیمی ملزم به اجرای خط لوله از مبدأ عسلویه به آذربایجان غربی با ظرفیت ۱/۵ میلیون تن اتیلن در سال شد. سپس براساس مصوبه شماره ۳۰۴۴۳/ت/۴ مورخ ۱۳۸۴/۷/۳ هیأت دولت، ظرفیت خط لوله از ۱/۵ میلیون تن در سال به حدود ۳ میلیون تن در سال افزایش یافت. طول این خط لوله از عسلویه تا میاندوآب و مهاباد ۲۱۶۲ کیلومتر بوده و سرمایه‌گذاری مورد نیاز آن براساس آخرین برآورد ۲۱۴/۳ میلیون دلار (ارزی) و ۲۷۳۱ میلیارد ریال (ریالی) و نیروی انسانی مورد نیاز در زمان بهره‌برداری ۵۱۰ نفر است.

۲-۲. احداث واحدهای الفین در مسیر خط لوله

ابتدا براساس مصوبه شماره ۳۷۲۹۷/ت ۲۷۴۵۷ هـ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۱ مقرر شد تعداد ۵ طرح در استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال و بختیاری، لرستان، کرمانشاه، کردستان و آذربایجان اجرا شود که متعاقباً طی مصوبه شماره ۳۰۴۴۳/ت/۴ مورخ ۱۳۸۴/۷/۳، ۶ طرح دیگر به آن‌ها اضافه گردید و تعداد واحدهای مسیر این خط لوله از ۵ واحد به ۱۱ واحد افزایش یافت. طرح‌های مذکور شامل پتروشیمی گچساران، لرستان، پلیمر کرمانشاه، کردستان، مهاباد، میاندوآب، چهارمحال و بختیاری، دهدشت، اندیمشک، ممسنی و پتروشیمی همدان (که این واحد توسط بخش خصوصی راه‌اندازی می‌شود) می‌باشد. مشخصات طرح‌های مذکور در جداول ۱ و ۲ ارائه شده است.

جدول ۱. مشخصات طرح‌های مربوط خط لوله اتیلان غرب

ردیف	نام شرکت	نوع محصول	ظرفیت (هزار تن بر سال)	محل تأمین خوراک	میزان خوراک
۱	پتروشیمی گچساران	مونواتیلان کلاریکول	۳۷۵-۵۰۰	اتیلان از خط لوله اتیلان غرب	۲۵۲
		دی و تری اتیلان کلاریکول	۴۰-۵۰		۲۱۶
۲	پتروشیمی لرستان	اکسید اتیلان	۰-۱۰۰	اکسیدزن داخل مجتمع	
		پلی اتیلان سنگین / سبک خفیف	۳۰۰ (نهایی)	اتیلان از خط لوله اتیلان غرب	۳۲۴
		پوتن ۱- ۲	۲۰ (میانجی)	هگزن یک	۲۲/۷
۲	پلیمر کرمانشاه	پوتن ۱- ۱	۷ (نهایی)		
		پلی اتیلان سنگین	۳۰۰ (نهایی)	اتیلان از خط لوله اتیلان غرب	۲۰۵
۴	پتروشیمی کردستان	پوتن ۱- ۱	۲۰ (میانجی)	پوتن ۱- ۱ از پتروشیمی مهاباد	۷
		پلی اتیلان سنگین / سبک خفیف	۳۰۰ (نهایی)	پروپیلن از سایر طرح‌های پتروشیمی	۵
۵	پتروشیمی مهاباد	پوتن ۱- ۱	۲۰ (میانجی)	اتیلان از خط لوله اتیلان غرب	۲۲۴
		پوتن ۱- ۱	۷ (نهایی)	هگزن یک	۲۲/۷
۶	پتروشیمی میاندوآب	پوتن ۱- ۱	۳۰۰ (نهایی)	اتیلان از خط لوله اتیلان غرب	۱۴۰
		پوتن ۱- ۱	۱۹۲ (نهایی)		۳۴۵
		سود سوزاآور	۲۰/۱۵ (میانجی)	نمک از دریاچه ارومیه	
۷	پتروشیمی چهارمحال و بختیاری	پوتن ۱- ۱	۵ (نهایی)	اتیلان از خط لوله اتیلان غرب	۲۰۵
		پلی اتیلان سنگین / سبک خفیف	۳۰۰ (نهایی)	پوتن ۱- ۱ از سایر طرح‌های پتروشیمی	۷
۸	پتروشیمی دهدشت	پلی اتیلان سنگین	۲۵۰ (نهایی)	اتیلان از خط لوله اتیلان غرب	۲۵۲
		پلی اتیلان سبک	۲۰۰ (نهایی)	اتیلان از خط لوله اتیلان غرب	۲۱۱
۹	پتروشیمی اندیمشک	پوتن ۱- ۱	۲۰ (میانجی)	پروپیلن	۵
		پلی اتیلان سنگین	۳۰۰ (نهایی)	اتیلان از خط لوله اتیلان غرب	۲۰۵
۱۰	پتروشیمی ممسنی	پوتن ۱- ۱	۲۰ (نهایی)	پوتن ۱- ۱ از سایر طرح‌های پتروشیمی	۷
		وینیل استات	۱۴۰ (نهایی)	اتیلان از خط لوله اتیلان غرب	۸۴
۱۱	پتروشیمی همدان	اتیلان و وینیل استات	۲۵ (نهایی)	اسید استیک وارداتی	۹۷

۲-۲. نحوه تأمین خوراک اتیلن

واحد الفین ۱۱ به عنوان واحد اصلی و تأمین‌کننده خوراک اتیلن در منطقه عسلویه ایجاد خواهد شد و همچنین بخشی از کمبود اتیلن در صورت اجرای طرح پالایشگاه بید بلند ۲ (که هم اکنون اجرائی شدن طرح در دستور شورای اقتصاد قرار دارد) و تأمین خوراک الفین هشتم از این طرح جبران خواهد شد. ضمن این‌که اتیلن مازاد بر طرح فعلی مجتمع پتروشیمی ایلام نیز توسط یک خطوط لوله به این مجموعه اضافه خواهد گردید.^۱

۳. وضعیت طرح

پیشرفت فیزیکی کل خط لوله تا پایان خرداد ماه سال ۱۳۸۴ معادل ۱۵ درصد گزارش شده است. فعالیت‌های انجام شده در اجرای مصوبه مذکور به شرح زیر است:

۱. امکان‌سنجی، طراحی اولیه و تفصیلی خط لوله و ایستگاه‌ها توسط شرکت‌های مهندسی، برگزاری مناقصات و انعقاد برخی از قراردادهای پیمانکاری، خرید مواد، تجهیزات و... بوده است. ضمن این‌که اخیراً قرارداد احداث واحد الفین یازده که تأمین‌کننده خوراک اتیلن خط لوله مذکور است توسط شرکت ملی صنایع پتروشیمی لغو شده است (پیشرفت فیزیکی آن کمتر از ۵ درصد می‌باشد).

۲. تکمیل بررسی‌های فنی و اقتصادی طرح‌های ۵ گانه (اولیه) و ثبت شرکت‌های مجری طرح پتروشیمی گچساران، لرستان و پلیمر کرمانشاه (سال ۱۳۸۳) و تعیین

۱. معاونت برنامه‌ریزی شرکت ملی صنایع پتروشیمی، نفت و توسعه (۵).

برنده مناقصه پتروشیمی گچساران (آخر تیر ماه سال ۱۳۸۴) از دیگر اقدامات انجام شده است.^۱

در حال حاضر شرکت ملی صنایع پتروشیمی با وجود طراحی و اجرای بخشی از طرح خط لوله، در حال مطالعه برای افزایش ظرفیت تولید اتیلن در عسلویه به میزان ۲ میلیون تن و همچنین فراهم نمودن شرایطی برای انجام تغییرات در مسیر خط لوله است که بتواند خوراک تمام واحدهای مذکور را تأمین نماید.

۱. نفت و توسعه (۵).

ردیف	نام شرکت	ظرفیت تولید (هزار تن در سال)	سرمایه‌گذاری ثابت	
			ارزی (میلیون دلار)	ریالی (میلیارد ریال)
۱	پتروشیمی گچساران	۶۵-۶۱۵	۵۰۱	۴۰۰
۲	پتروشیمی لرستان	۳۳۷ (نهایی و میانی)	۲۰۲	۶۱۱
۳	پلمر کرمانشاه	۲۰۰ (نهایی)	۲۳۶/۴	۲۰۰
۴	پتروشیمی کرستان	۲۰۰ (نهایی)	۲۹۳/۸	۸۸/۵
۵	پتروشیمی مهاباد	۳۳۷ (نهایی و میانی)	۲۰۲	۶۱۱
۶	پتروشیمی میاندوآب	۱۷۹/۵ (نهایی و میانی)	۲۸۸	۲۹۴۷
۷	پتروشیمی چهارمحال و بختیاری	۲۰۰ (نهایی)	۲۳۶/۴	۲۰۰
۸	پتروشیمی دهنشت	۲۵۰ (نهایی)	۲۰۸	۲۶۴
۹	پتروشیمی اندیمشک	۲۰۰ (نهایی)	۲۹۳/۸	۸۸/۵
۱۰	پتروشیمی ممسنی	۲۰۰ (نهایی)	۲۳۶/۴	۲۰۰
۱۱	پتروشیمی همدان	۱۷۵ (میانی و نهایی)	مربوط به بخش خصوصی بوده و اطلاعات آن در دسترس نمی‌باشد.	۷۰۲۶۸
جمع		۲۸۳۲/۵-۴۰۵۸/۵	۱۹۴۱/۶۴	۲۸۴۰

جدول ۲. مشخصات طرح‌های مربوط خط لوله اتیلن غرب

همانگونه که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود مجموع سرمایه‌گذاری ثابت (ارزی) برای ۱۰ طرح پتروشیمی در مسیر خط لوله اتیلن غرب حدود ۲ میلیارد دلار است، در حالی که بودجه مورد درخواست از صندوق ذخیره ارزی در طرح حاضر ۴ میلیارد دلار است. همچنین به نظر می‌رسد با مشخص شدن توان و ظرفیت داخلی برای اجرای واحدهای مذکور احتمالاً بودجه ارزی مورد نیاز کاهش خواهد یافت.

۴. توضیحات

• در پایان تیر ماه ۱۳۸۵، حساب ذخیره ارزی بر مبنای حسابداری تعهدی فاقد موجودی است و از این نظر ایجاد تعهدات جدید ماندگاری این حساب را متزلزل می‌نماید. جدول ۳ موجودی حساب ذخیره ارزی را نشان می‌دهد.^۱

جدول ۳. وضعیت حساب ذخیره ارزی در پایان تیر ماه ۱۳۸۵

شرح	مبلغ (میلیون دلار)
مانده حساب در پایان سال ۱۳۸۴	۱۰۶۸۵
واریز به حساب در پایان تیر ماه ۱۳۸۵	۵۲۷۰
برداشت از حساب تا پایان تیر ماه ۱۳۸۵	۱۰۴۳۰
مانده حساب در پایان تیر ماه ۱۳۸۵	۵۶۲۵
تعهدات از محل حساب ذخیره ارزی	۸۹۵۰
مازاد / کسری مانده نسبت به تعهدات	-۳۲۲۵

مأخذ: گزارش بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۸۵/۵/۳.

۱. ارقام این جدول به وسیله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۵/۳ کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات ارائه شده است.

بر مبنای حسابداری نقدی، موجودی حساب ذخیره ارزی در ابتدای سال ۱۳۸۵، معادل ۱۰/۶ میلیارد دلار است. اما اگر تعهدات بانکها را به گشایش‌کنندگان اعتبار در بخش خصوصی بابت استفاده از حساب ذخیره ارزی در نظر بگیریم؛ مانده نقدی حساب در پایان تیر ماه حدود ۵/۶ میلیارد دلار است. این در حالی است که باید مبلغ ۸/۹ میلیارد دلار بابت تعهدات قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور به دولت پرداخت شود.

با آن‌که وضعیت بازار جهانی نفت (با هر معیار و استاندارد)، یکی از دوره‌های پر رونق را سپری می‌کند؛ اما تعهدات سنگین و شتابان صندوق باعث خواهد شد که با کوچک‌ترین کاهش در قیمت‌های جهانی نفت، حساب ذخیره، با مشکل مدیریت نقدینگی مواجه شود. با وجود سیاست‌های دو سال اخیر، ماندگاری و پویایی حساب ذخیره ارزی به شدت در معرض خطر است. براساس نظر کارشناسان، با کاهش ۳۰ درصدی قیمت جهانی نفت در دو سال آینده، ماندگاری بودجه دولت و حساب ذخیره به شدت دچار چالش خواهد شد و نظام بانکی نیز به علت تعهدات ارزی سنگین در برابر بخش غیردولتی با گرفتاری‌های پیچیده‌ای روبه‌رو خواهد شد.

• براساس ماده (۵) آیین‌نامه اجرائی ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور حداکثر ۵۰ درصد مانده موجودی حساب ذخیره ارزی جهت اعطای تسهیلات به طرح‌های غیردولتی انتفاعی که توجیه فنی و اقتصادی آن‌ها به تأیید وزارتخانه‌های تخصصی ذی‌ربط رسیده است، اختصاص خواهد یافت. این طرح‌های انتفاعی شامل سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در زمینه‌های تولیدی و کارآفرینی در بخش‌های صنعتی، معدن، کشاورزی، حمل و نقل و خدمات و ...

می‌باشند. بنابراین چنان‌چه طرح‌های سرمایه‌گذاری مربوط به مجتمع‌های پتروشیمی مورد اشاره در طرح دارای توجیه فنی و اقتصادی لازم باشند، می‌توانند با طی مراحل قانونی از حساب ذخیره ارزی وام گرفته و آن‌ها را به مرحله اجرا درآورند. البته در این زمینه مستندات قانونی دیگری نیز وجود دارند از جمله حکم تبصره «۶» قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کشور تحت عنوان «آمایش و توازن منطقه‌ای» که در تاریخ ۱۳۸۱/۱/۲۵ به «قانون الزام دولت برای جبران عقب‌ماندگی‌های استان‌ها و مناطقی که شاخص‌های توسعه آن‌ها زیر شاخص میانگین کشور است» تبدیل شد، تصویب‌نامه هیأت وزیران مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۱ به شماره ۳۷۲۹۷/ت/۲۷۴۷۵ هـ تحت عنوان «اقدامات اولویت‌دار در زمینه توسعه توازن و در پهنه سرزمین» و ... لذا نیازی به قوانین جدید نیست، بلکه کافی است قوانین و تصویب‌نامه‌های قبلی به درستی به اجرا درآیند.

• در قانون بودجه ۱۳۸۵ کل کشور دو طرح با عنوان «احداث خط لوله انتقال گاز اتیلن به شهرهای مهاباد، سنندج، میاندوآب، گچساران، کرمانشاه، دهدشت، خرم‌آباد، اندیمشک» و «مطالعه و اجرای مقاوم‌سازی تأسیسات مهم پتروشیمی» توسط شرکت ملی صنایع پتروشیمی در دست اجرا می‌باشد.

طرح اول در سال ۱۳۸۵ مبلغ ۹۰۰ میلیارد ریال را به خود اختصاص داده است. میزان اعتبار تخصیص داده شده از سال شروع مبلغ ۵۸۰ میلیارد ریال بوده است و مبلغ ۱۴،۵۵۰ میلیارد ریال نیز برای سال‌های بعد در نظر گرفته شده است. طرح دوم نیز مبلغ ۳۰ میلیارد ریال را در سال ۱۳۸۵ و مبلغ ۱۱ میلیارد ریال را در سال‌های قبل به خود اختصاص داده است. میزان اعتبار لازم تا اتمام طرح در سال‌های آتی نیز مبلغ

۵۰ میلیارد ریال برآورد شده است (جدول ۴).

گزارش‌های مستندی مبنی بر نیاز به اعتبارات اضافی به این طرح‌ها ارائه نشده است. اطلاعاتی از قبیل میزان تخصیص اعتبار سالانه برای طرح‌های مذکور، پیشرفت فیزیکی این طرح‌ها، میزان سرمایه‌گذاری دولتی و بخش خصوصی در این طرح‌ها و ... برای ارزیابی دقیق طرح‌ها و میزان منابع ارزی و ریالی مورد نیاز آن‌ها لازم است.

جدول ۴. طرح‌های در دست اجرای شرکت ملی صنایع پتروشیمی سال ۱۳۸۵

(ارقام به میلیون ریال)

ردیف بودجه‌ای	۴۰۳۰۲۰۰۴	۴۰۳۲۲۰۰۱
عنوان طرح	انتقال گاز اتیلن به شهرهای مهاباد، سنندج، میاندوآب، گچساران، کرمانشاه، دهدشت	مطالعه و اجرای مقاوم‌سازی تأسیسات مهم پتروشیمی
سال شروع	۱۳۸۳	۱۳۸۲
سال خاتمه	۱۳۸۶	۱۳۸۸
پرداختی سال‌های قبل	۸۰۰۰۰	۳۷۴۱
مصوب سال قبل	۵۰۰۰۰۰	۸۰۰۰
برآورد سال	۹۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰
برآورد سال‌های بعد	۱۴۵۵۰۰۰	۵۰۰۰۰
جمع	۲۹۳۵۰۰۰	۹۱۷۴۱

• براساس بند «۷» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۸۵ دولت مجاز است تسهیلات لازم را در اختیار بخش خصوصی جهت راه‌اندازی صنایع مورد نظر قرار دهد. بنابراین چنان‌چه منابعی هم وجود داشته باشد می‌توان با اصلاح قانون بودجه رقم استفاده از حساب ذخیره

ارزی را افزایش داد. علاوه بر آن، منطقی نیست که برای هر طرح خاص قانون برنامه چهارم کشور را تغییر داد یا بند و تبصره‌ای به آن اضافه یا از آن کم کرد.

• صنایع بالادستی پتروشیمی از جمله صنایع سرمایه‌بر، انرژی‌بر و آلاینده محیط‌زیست است که علاوه بر ارزش افزوده پایین، اشتغالزایی مستقیم آن به خصوص در مورد محصولات پایه (محصولاتی که بیشتر واحدهای پتروشیمی کشور آن را تولید می‌کنند) بسیار کم است. این صنعت همانطور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود پس از صنایع پالایش نفت و ذوب‌آهن با ۲۶۰ هزار دلار سرمایه به ازای ایجاد یک شغل در بالای لیست صنایع سرمایه بر دنیا قرار دارد. این در حالی است که صنایع کامپیوتر با ۱۸ هزار دلار در ذیل این لیست قرار گرفته است. بنابراین منطقی به نظر نمی‌رسد که (با صرف مبلغ ۴ میلیارد دلار) علاوه بر آلوده کردن محیط‌زیست مناطق غربی کشور، محصولی با ارزش افزوده پائین (با انرژی‌بری بالا) تولید کرد که اشتغالزایی آن در مقایسه با صنایع دیگر بسیار پائین بوده و سرمایه زیادی را طلب می‌کند. ضمن اینکه محصولاتی که قرار است در واحدهای مذکور تولید شود بازاری اشباع شده در منطقه داشته و مشکل بازاریابی نیز بدان اضافه می‌شود. این در حالی است که کشور ما با دارا بودن نیروهای متخصص، توانایی توسعه صنایع دیگری با اشتغالزایی بیشتر، سرمایه‌بری و انرژی‌بری کم‌تر مانند صنایع پایین دست پتروشیمی (یا کامپیوتر و دیگر صنایعی که در لیست صنایع کاربر قرار گرفته‌اند) را دارد.

به ازای هر شغل که در صنعت پتروشیمی (بالادستی) ایجاد می‌شود حدود ۲۰ شغل در صنایع پایین دستی به وجود می‌آید.^۱ به شرطی که توسعه صنایع بالادست و پایین‌دست به حالت متوازن و به موازات هم صورت پذیرد. این درحالی است که در

۱. نشریه پیام پتروشیمی - شماره ۴۲ - «صنعت پتروشیمی و نقش آن در صنایع پایین دستی کشور»

کشور ما رشد متوازنی در این خصوص رخ نداده است زیرا اغلب محصولات بالادستی پتروشیمی که با یارانه انرژی و مواد اولیه تولید می‌شوند به صورت بسته‌های انرژی به خارج از کشور صادر می‌شود و علاوه بر مشکلات فوق‌الذکر به کشورهای دیگر یارانه نیز پرداخت می‌شود. در حالی که صنایع پایین‌دست پتروشیمی علاوه بر اشتغالزایی بیشتر نسبت به صنایع بالادستی، سرمایه و انرژی کمتری نیاز داشته و ارزش افزوده آن بالاتر است.

جدول ۵. رده‌بندی صنایع مختلف برحسب میزان سرمایه ثابت لازم برای

ایجاد هر شغل در سال ۱۹۹۴ (متوسط‌های بین‌المللی)

صنایع سرمایه‌بر		صنایع کاربر	
سرمایه لازم (هزار دلار)	رشته صنعتی	سرمایه لازم (هزار دلار)	رشته صنعتی
۸۵	تولید شکر	۱۸	صنعت کامپیوتر
۱۴۰	صنایع کاغذ	۱۸	صنعت ماشین آلات نساجی
۲۰۰	صنعت سیمان	۲۰	صنایع الکترونیک
۲۲۰	صنایع آلومینیوم و مس	۲۰	تولید رادیو و تلویزیون
۲۶۰	صنایع شیمیایی اولیه	۲۰	صنایع کانی غیرفلزی (سرامیک)
۳۵۰	صنایع ذوب آهن	۲۲	تولید مبلمان
۶۰۰	صنایع پالایش نفت	۲۶	تولید ماشین آلات کشاورزی
		۲۸	صنایع چوب
		۳۶	صنایع ماشین ابزار
		۳۶	صنعت کائوچو

Source: The Dynamics of Technology-1997.

• به هر حال علی‌رغم غیر کارشناسی بودن احداث چنین خط لوله‌ای (به تبع آن احداث واحدهای مسیر این خط لوله) لازم است اولاً برنامه‌های کارشناسی‌تری را برای استفاده بهینه از امکانات موجود و جلوگیری از ضرر و زیان بیشتر و جبران خطاهای گذشته پیشنهاد داد و ثانیاً از تکرار اجرای چنین پروژه‌هایی بدون بررسی‌های کارشناسی و رعایت سیاست‌های توسعه کشور جلوگیری به عمل آورد.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

- با توجه به این‌که بودجه سالانه کل کشور برنامه مالی و عملیاتی دولت طی یک سال است و در آن تخصیص منابع موجود با توجه به اولویت‌بندی کلیه نیازهای کشور صورت می‌گیرد لذا، تأمین نیازهای ارزی این‌گونه طرح‌ها (حتی در صورت توجیه فنی و اقتصادی) نیز باید از طریق لویج بودجه سالانه صورت گیرد.
- در مورد اجرای این‌گونه طرح‌ها به اندازه کافی مستندات قانونی - چه در قانون برنامه چهارم توسعه و چه تبصره‌های بودجه - وجود دارد. لذا به طرح یا لایحه جدید نیاز نیست.
- با توجه به تعهدات حساب ذخیره ارزی و مانده این حساب در سال جاری به نظر نمی‌رسد زمینه‌ای برای ایجاد تعهدات جدید به حساب ذخیره ارزی وجود داشته باشد.
- طرح مذکور به دلایل زیر از منطق کارشناسی برخوردار نبوده و آثار قابل توجهی ندارد:

- هزینه ایجاد هر شغل بسیار بالاست؛

- میزان اشتغالزایی بسیار پایین است؛

- موضوع آمایش سرزمین در این طرح نادیده گرفته شده است؛

• قبل از تصویب این طرح در مجلس، توان و ظرفیت داخلی (اعم از توان فنی، مهندسی، اجرایی و مالی) بررسی شود چرا که در صورت وجود توان و ظرفیت داخلی، نیازی به تصویب بودجه ارزی برای اجرای طرح‌های مذکور نخواهد بود. حتی اگر قسمتی از این نیاز توسط داخل برآورده شود، علاوه بر کاهش نیاز ارزی سبب رشد و شکوفایی صنایع داخلی و ایجاد اشتغال در کشور خواهد شد.

• با یک برنامه‌ریزی اصولی برخی از طرح‌های بالادستی مذکور در برخی استان‌ها (با توجه به موقعیت، شرایط و نیاز بازار محلی، داخلی و خارجی) به واحدهای پایین دستی تبدیل شوند که مزایای زیر را خواهد داشت:

- هزینه کمتر

- اشتغالزایی بیشتر

- امکان اجرای آن توسط بخش خصوصی

- انرژی‌بری کمتر

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۷۹۳۹

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح اصلاح ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران برای اعطای وام از حساب ذخیره ارزی به منظور راه اندازی (۱۱) واحد پتروشیمی غرب کشور»

Report Title: The Legal Proposal of Borrowing from Foreign Exchange Reserve Account to Establishing 11 Petrochemical Projects at West Iran

نام دفاتر: مطالعات برنامه و بودجه، مطالعات زیربنایی

اظهار نظر کنندگان: عباس محسنی، نصراله حقوقی، محمدرضا الزامی

جمع بندی گزارش: محمدتقی فیاضی

منتقاضی: کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات

واژه های کلیدی و معادل انگلیسی آنها:

۱. حساب ذخیره ارزی (Foreign Exchange Reserve Account)

۲. واحدهای پتروشیمی غرب کشور (Petrochemical Units of West Iran)

منابع و مأخذ تهیه گزارش: _____